

Specvlvm Privilegiorum Regularivm In Commvni

Pedro <de los Angeles>

Coloniæ Agrippinæ, 1681

§. I. Diversa proponuntur privilegia, pro Conservatoribus eligendis, & quomodo designati teneantur electionem acceptare necnon modus, quo eligendis sunt explicatur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61715](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61715)

est detrimenti, & incommodi tam pro ipsis, quam pro aliis, qui cum Regularibus, quoadque lites habent, ideo Summi Pontifices, ut huiusmodi incommodis occurrerent, pro eisdem Regularibus iudices Conservatores statuere, qui eos defenderent à manifestis injuriis: & ex hoc Conservatores vocantur, *cap. 1. & final. de Officio iudicis deleg. in 6.* materiam istam pro praxi adeo necessariam aliqui nimis breviter percurrunt, alii latissimè tractant; media via incidimus, in tres §§. Punctum istud dividentes. In primo privilegia eligendi Conservatores proponemus, & modum, & formam talis electionis explicabimus. In secundo qualitates pro eligendis in Conservatores in jure, & privilegiis requisitas. In tertio amplitudinem potestatis, ac jurisdictionis illorum ponderabimus.

§. I.

Diversa proponuntur privilegia, pro Conservatoribus eligendis, & quomodo designati teneantur electionem acceptare, necnon modus, quo eligendi sunt, explicatur.

Privilegia pro eligendis iudicibus conservatoribus, 153. Omnes Regulares utriusque sexus habent à Sede Apostolica facultatem nominandi, ac designandi iudices Conservatores, qui ipsorum publicent privilegia, ac eisdem Religiosis efficacis defensionis præsidio assistant, & faciant eos gau-

dere privilegiortum suorum pacifica possessione, non permettendo per alios quoscumque eos molestari, & adversus molestatos per censuras procedendo; etiamsi opus fuerit invocando auxilium brachii secularis. Sic enim concessit nobis Carmelitis Sixtus IV. in celebri ille Bulla: *Dum attenda*, quæ est *Mare magnum Ordinis*, & idem eundem Sixtum IV. concessisse quatuor Ordinibus mendicantibus, testatur Rodriguez *tom. 1. qq. Regular. quest. 65. art. 5.* Specialiter hoc habent Patres Dominicani à Pio V. Bulla incipiente: *Ad hoc nos Deus*, in compend. Prædicatorum, ut testatur M. Fr. Joannes à Cruce *tract. de privileg. lib. 2. cap. 10. initio*, & Julius II. in Bulla. *Alias venerabilem*, anno 1507. edita. Idem concessit idipsum Ordini Minimorum, teste Laurent. Peytin. *tom. 1. privileg. Minimor. ad Constitut. Julii II. num. 4.* Idem eisdem Minimis concessit Clemens VII. Bulla *Conquestionem*, anno 1524. Amplissimam etiam circa hoc concessionem fecit Greg. XIII. Societati Jesu in Bulla: *Æquum reputantes*, quæ est inter Bullas hujus Pontificis in 2. *tom. Bullar. num. 1.* De aliis etiam privilegiis circa hoc Ordinibus concessis, latè agit Barboza *de offic. & potest. Episcop. alleg. 106. à num. 5.* Sed hæc modo recensuimus, quia ad illa multoties toto hoc puncto recurremus. § Porro in omnibus dictis privilegiis, & aliis, quæ prætermittimus, communicant omnes Religiones, quæ privilegium habent communicationis cum aliis, uti docet Lezana *tom. 1. part. 1. cap. 3. nu. 17. & part. 2. cap.*

cap. 10. num. 5. & supponit Ioannes à Cruce lib. 2. cap. 10. per totum, ac sic esse decisum à Sacra Congregatione restatur Barbosa in collect. bullar. verb. Conservator.

Conser-
vatores
electi
tenentur
suam e-
lectio-
nem ac-
ceptare.

154. Conservatores autem electi à Regularibus ex vi horum privilegiorum, nisi Religiosi fuerint, tenentur sub peccato mortali hoc munus acceptare; ob speciale mandatum Summorum Pontificum, qui id ipsis præcipiunt sub gravissimis pœnis. Nam Julius II. id præcipit sub pœna excommunicationis. Pius V. idem jubet sub excommunicationis, & suspensionis pœna, latae sententiæ soli Papæ reservatæ. Rodriguez qq. Regul. tom. 1. quest. 65. art. 4. Pellizzar. tract. 8. cap. 8. sect. 4. num. 97. Pottel. in dub. Regul. verb. Conservatores, num. 3. N. Antonius à Spiritu sancto tract. 2. de privileg. disp. 1. sect. 4. num. 268. Peyrin. tom. 1. privileg. Minor. Constitut. 4. Julii II. num. 30. Lezana tom. 1. parte 3. cap. 10. num. 18. § Diximus nisi Regulares fuerint. Nam isti ex privilegio speciali ipsis concessio, non tenentur acceptare iudicaturas, vel commissiones à Sede Apostolica iunctas. Ita concessit Carmelitæ Sixtus IV. Bulla 37. Prædicatoribus Honorius V. Bulla 6. Minoribus Gregorius IX. Bulla 2. & Cælestinis, ac Benedictinis Eugenius IV. illis in Bulla 7. isti in Bulla 9. ut restatur Doctissimus Dominicanus Joannes à Cruce tract. 1. de privileg. lib. 2. cap. 10. dub. 1. conclus. 3. § Nobis autem Carmelitæ Excalceatis prohibetur Conservatoris iudicis vice fungi, nisi ex mandato expresse Summi Ponti-

ficis, sub pœna privationis officii, & vocis, ac loci per sex menses; in nostris constitutionibus, ab Alexandro VII. confirmatis 3. part. cap. 13. numero 5.

155. Semel autem designato Conservatore pro una causa, eoque acceptante, non potest alius pro eadem causa nominari: quia jam talis nominatus auctoritatem habet à Sede Apostolica pro illa causa. Qua privari non potest, nisi gravitate de novo urgente, ut si nominatus, infirmitate, aut alia iusta causa impediatur à prosecutione talis causæ; vel si nolit, aut malitiose in ea procedat. A Cruce dub. 1. concl. 4. Lezana numer. 19. Antonius à Spiritu sancto num. 208. Rodriguez tom. 1. quest. 65. art. 1. § Ex privilegiis autem supra relatis, specialiter ex privilegio Pii V. Bulla 28. pro Prædicatoribus, & Gregor. XIII. Bulla 18. pro Jesuitis, quilibet Conservatorum potest prosequi articulum per alium inchoatum, licet qui inchoavit, nullo sit Canonico impedimento præpeditus.

156. At ipse iudex Conservator licet ex jure communi non possit alterum subdelegare ex cap. final. de officio deleg. in 6. ut num. 152. dicebamus, exceptis citationibus, & sententiarum denuntiationibus, nisi aliter eis committatur; Sunt enim iudices delegati, & tales ut in dicto cap. final. dicitur: *Vices suas nulli committere possunt, nisi hoc eis competierit ex beneficio litterarum.* Nihilominus attentis supra relatis privilegiis, id manifeste potest: quia in eis conceditur facultas ad delegandum suam jurisdictionem & au-

Semel uno electo Conservatore, non potest pro illa causa alius eligi.

Judex Conservator Regularium potest aliis suas vices committere.

& auctoritatem, ut patet ex Bulla Sixti IV. pro Carmelitis, illis verbis: *per se, vel alium, vel alios, &c.* & Clementis VII. pro Minimis: *per vos, vel alium, seu alios.* Quod idem concessit Gregorius XIII. pro Jesuitis: imo ibi expressè eos iudices Ordinarios appellavit, & merito; Nam dantur ad universitatem causarum, ut patet ex illis verbis Sixti IV. pro Carmelitis: *In quibuscumque causis per eos promovendis, quacumque ratione.* Quod idem indulgit Clemens VII. Minimis, Pius V. Dominicanis, & Gregorius XIII. Jesuitis: iudex autem ad universitatem causarum, Ordinarius est, ut tradit Glossa *cap. cum causam, de appellationibus*; & sic potest subdelegatos creare, aliisque suas vices committere; dummodo isti habeant omnes conditiones, quas pro iudicibus Conservatoribus necessarias esse dicemus §. *sequenti.* Pellizzar. *tract. 8. cap. 8. sect. 4. num. 81. & 106.* Peyrin. *tom. 1. privileg. Constit. 5. Gregor. IV. §. 1. num. 2.* Tambur. *de jure Abbatum, tom. 3. disp. 17. quest. 1. nu. 6.* Bordon. *tom. 3. resolut. 95. num. 9.* Moneta *de Conservatorib. cap. 7. quest. 2. num. 58.* Rodriguez *tom. 1. quest. 65. art. 10.* Barbolà *de offic. & potest. Episcop. alleg. 106. num. 2. & 3.* Lezana *tom. 1. part. 3. cap. 10. num. 25. & 26.* qui benè advertit hinc sequi non esse necessarium, quòd in citatione inferant litteras Conservatorias; sed sufficere si instar aliorum iudicum Ordinarium, de eis constet in actis Notarii Curiae ordinarii.

Morte
Pontifi-

157. Licet dentur plures auctores asserentes officium Conservatoris

extingui, & expirare per obitum Patris concedentis, quoad negotia non cœpta; eo, quòd Bonifacius VIII. in *cap. final. de offic. iudicis delegati in 6.* dicat: *Officium quoruncumque Conservatorum, quoad non cœpta negotia per obitum concedentis expirare*; quam Constitutionem Gregorius XV. in Bulla, quam multoties hoc puncto infra addacemus, innovavit, & confirmavit, quod est conforme juri communi, secundum quod facultas delegati, re integra, seu in causa non cœpta, a morte, aut morte delegantis expirat. Ita Chokier *de iurisdic. Ordinari in exempt. part. 1. quest. 39. num. 14.* Barbol. *de offic. & potest. Episcop. allegat. 106. num. 50.* §. Nihilominus si attendamus ad privilegia supra adducta Religionum, non cessat munus Conservatorum ob mortem Pontificis, quia eliguntur virtute concessionis factæ Religioni, quæ est perpetua, & ideo etiam talis facultas, & privilegium est reale, non Personale. In illo autem *cap. final.* sermo est de Conservatoriis personalibus, concessis privatis personis; non de realibus concessis Religionibus, quæ sunt perpetuæ. Rodriguez *tom. 1. quest. 65. art. 6.* Miranda *in Manual. tom. 2. quest. 47. art. 6.* Lezana *tom. 1. part. 3. cap. 10. num. 20.* Antonius à Spiritu sancto *tract. 2. dispus. 1. sect. 4. num. 209.*

Sed inquires primò: quando, & quomodo Conservatores iudices Regularium in cognoscendis causis ipsorum, possunt adhibere Assessorem, Notarium, & testes? Respondetur ex Pellizzar. *sup. num. 112.* N. Lezana

cis non
expirat
facultas
Conser-
vatoris

Modo
quo se
debent
Conser-
vatores
habere

in assu-
mendis
Assesso-
ribus,
Notariis
& testi-
bus.

zana num. 77. quod Bonifacius VIII. in citato cap. final. de offic. deleg. in 6. quod confirmatur, & innovatur per Constitutionem Gregorii XV. infra adducenda observare jubet id, quod ipse alias præceperat de iudicibus delegatis observari, in cap. statutum de rescriptis in 6. ubi sic dicitur: Assessorum autem, ut quandoque faciunt aliqui fraudulenter, nisi eo indigeat, quod conscientia relinquatur ejusdem, sibi nequaquam adjungat; alioqui de suo proprio teneatur providere eidem. Si autem indigeat, ipsam neutri parti suspectum assumens, et de competentis salario, providè moderando ab eo, faciat à partibus communiter provideri. Notarium verò, vel Notarios in causa sibi commissa scribentes, qui plurimum in exigendo salario metas rationis excedunt (ut ad ipsius spectat officium) prudenter refranet. Nec cum ipsis, aut cum Assessore prefato lucrum participet ullo modo. Si quid autem contra Constitutionem præsentem receperit, ad ipsius restitutionem integrè teneatur, nulla eorum quibus restitutio facienda fuerit remissione nullatenus profuturà eidem. Pro ferendo quoque testimonio (prætextu cujus aliqui alios fraudulenter interdum à iudicibus vocari procurant, ut eos laboribus, & expensis fatigent, aut extorqueant aliquid ab eisdem,) nullam ullatenus convocet, nisi quando conditio, & status causa requirerent. Sed nec tunc (nisi à producente) competentes vocato pro testimonio, veniendo, & redeundo faciat ministrari expensas. Quidquid autem contra præmissa, vel eorum aliquid contigerit attentari, sit ipso jure irritum, & inane. Haec enim Pontifex Bonifacius.

158. Inquires secundò ad quem pertinet Conservatorem nominare, seu designare? Aliqui dicunt hoc private non competere Prælati, sed ipsis cum suo capitulo, seu communitate, cujus consensu debet eligi, seu designari, quia eligitur in favorem totius Monasterii: ergo ad ejus electionem totus Conventus debet concurrere, secundum illam regulam: Quod omnes tangit, ab omnibus approbari debet. Sic Bordonus tom. 3. resolut. 95. num. 16. Pellizzar. tr. 8. cap. 17. sect. 4. num. 86. § Verum licet hoc ita sit stando in jure communi; nihilominus secundum privilegia superius relata, quæ amplissima sunt, possunt omnes Prælati, etiam locales, imo singuli Religiosi particulares, nominare sibi iudices Conservatores, uti ex concessione Sixti IV. pro Carmelitis. Pii V. pro Prædicatoribus, Julii II. pro Minimis, & Gregorii XIII. pro Jesuitis, probant Lezana supra num. 80. Antonius à Spiritu sancto numero 198. Joannes à Cruce libro 2. cap. 10. initio. § Electus autem in Conservatorem tenetur ostendere Ordinario suam facultatem; quia sic decrevit Gregorius XV. in sua Constitutione illis verbis: Eiusque electionis, seu assumptionis documentum penes aucta Curia Ordinariam exhibere, & dimittere teneantur. Lezana num. 85. Peyrin. tom. 2. privileg. Minim. constit. 5. Gregorii XV. num. 39.

Elige-
re Con-
servato-
rem per-
tinet ad
Præla-
tum Re-
gularem.

159. Inquires tertio, quæ forma adhiberi possit ac debeat à Regularibus, ad eligendum, vel restituendum iudicem Conservatorem? Respondetur, quod sub his, vel similibus verbis

Forma
eligendi
iudicem
Conser-
vatores

Rrr

mu-

mutatis alias mutandis, talis electio, seu constitutio fieri potest. Quæ proponit Laurent. Peyrin. in suo formulario, in litt. C. cap. 20. (Frater, N. Ordinis, N. Generalis (vel si Prior fuerit, Conventus N. Prælati) Domino N. salutem in Domino. Sedes Apostolica Regularium Personarum, quæ relicto sæculo Dei sese obsequio manciparunt, quieti, ac tranquillitati consulere cupiens, ad ea, quæ Religiosum eorundem propositum impedire possunt, removenda sollicitè semper, ac paternè intendit. Contuens igitur refrigerante charitate sic complurium iniquitatem abundare, ut succensa, veluti ignis, eorum impietas, contra Ecclesias, ac Regulares Personas eo validius inflammetur, quo eas infirmiores esse, vel qui easdem tueantur rursus cernit compertit: huiusmodi molestis oribus, præsumptoribus, atque injuriolis hominibus sese opponere, eorundemque temeritatem compescere, quam maxime cupiens, Viros gravitate, autoritateque præcellentes, necnon in Ecclesiastica dignitate constitutos, qui eas ab appetitis injuriis & vexationibus tuerentur in Protectores, Conservatoresque eligendi facultatem, gratiosè concessit, ac liberaliter impetivit. Quo sane beneficio nostræ Provinciæ (vel nostri Monasterii) fratres sui peroptantes, Vestræ Dominationis pietati, virtuti, doctrinæ, ac zelo, necnon in agendis prudentiæ summo opere fidentes, unanimes voce, ac suffragio pro tali negotio Conservatorem libentissimè elegerunt: quatenus videlicet juxta

Canonicas sanctiones, sibi quæ ab Apostolica Sede concessa privilegia, efficacis suæ defensionis præsidium, ut res postulaverit, eidem præstare, ac exhibere non dedignetur. Quamobrem præsentium tenore, ac vi, præfatam Dominationis Vestræ electionem notam facimus, eandemque quantum officii nostri ratio postulat laudamus, approbamus, & confirmamus cum omni ea autoritate, & potestate, qua juxta Canonicas Sanctiones, & nostri Ordinis privilegia, Regularium Ordinum Conservatores frui valent, ac gaudere. In quorum fidem, &c.

§. II.

Quas qualitates debeant habere, qui secundum prædicta privilegia, & sanctiones Apostolicas institui possunt Judices Conservatores?

160. **Q**Uæcumque persona in Ecclesiastica dignitate constituta potest eligi in Judicem Conservatorem; uti ex omnibus privilegiis §. præcedenti relatis constat. Cùm autem Dignitas sit administratio rerum cum jurisdictione, in quo differt à Personatu, qui est præeminentia, seu præcedentia sine jurisdictione: ideo omnes illi, qui talem administrationem, cum jurisdictione habuerint, eligi poterunt in Conservatores: ut Episcopi, Archiepiscopi, Primate, Patriarchæ, Abbates, qui